

Det kongelige Barne-,
Likestillings- og
Inkluderingsdepartement
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse til NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor

Departementet oversendes med dette høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune.

Fylkesutvalget vedtok 24. mars 2015 følgende høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune til NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd*:

- *Finnmark fylkeskommune støtter forslaget om en egen Tolkelov.*
- *Finnmark fylkeskommune støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister.*
- *Nasjonale myndigheter bør legge til rette for mer samiskundervisning på alle skoletrinn for å øke tilfanget av alle typer fagpersoner med kompetanse i samisk språk.*
- *Finnmark fylkeskommune mener statsautorisasjonsordningen bør inkludere autorisasjon for tolker i samiske språk.*
- *Nasjonale myndigheter bør sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å innfri en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk som følge av Tolkeloven. Dette er også spesielt viktig i forbindelse med tolking innenfor offentlige helsetjenester for å sikre riktige og kvalitative tjenester til rett tid.*

Finnmark fylkeskommune ber om å bli orientert om den videre utviklingen i saken.

Vennlig hilsen

Trond Magne Henriksen
kommunikasjonssjef

Nina Merete Austad
rådgiver – samisk språk, kultur og samfunn

Saksgang
Fylkesutvalget (FU)

Møtedato
24.03.2015

Saksnr.

Høringsuttalelse til NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor

Fylkesrådmannens innstilling

Fylkesutvalget vedtar følgende i sin høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune om NOU 2014: 8
Tolking i offentlig sektor:

- Finnmark fylkeskommune støtter forslaget om en egen Tolkelov.
- Finnmark fylkeskommune støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister.
- Nasjonale myndigheter bør legge til rette for mer samiskundervisning på alle skoletrinn for å øke tilfanget av alle typer fagpersoner med kompetanse i samisk språk.
- Finnmark fylkeskommune mener statsautorisasjonsordningen bør inkludere autorisasjon for tolker i samiske språk.
- Nasjonale myndigheter bør sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å innfri en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk som følge av Tolkeloven.

Vadsø, 20. februar 2015

Øystein Ruud
fylkesrådmann

Bakgrunn

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) har sendt NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd* på høring. Høringsfristen er 31. mars 2015.

Saken legges frem for fylkesutvalget for vedtak.

Beskrivelse

Bakgrunn for høringsnotatet

Et tolkeutvalg ble opprettet ved kongelig resolusjon 23.08.13, og fikk som mandat å utrede og fremme forslag til samordnet, kvalitetssikret og effektiv organisering av talespråktolking i offentlig sektor. Utvalget har tatt for seg tolking mellom norsk og andre talespråk, samt tolking til og fra samiske og nasjonale minoriteters språk. Tolkeutvalgets rapport ble ferdigstilt 24. sept. 2014.

Bakgrunnen var en bekymring for at mangelfull og dårlig tolking fører til at beslutninger tas på feil grunnlag, folk ikke får den hjelpen de trenger og at offentlige ressurser brukes feil. Utvalgets konklusjon er at liten bruk av tolker og manglende kvalitetskrav truer og undergraver brukernes rettssikkerhet og likeverd.

Utvalget foreslår en lovhjemlet plikt for offentlig sektor til å bruke kvalifisert tolk i gitte situasjoner fra 1. januar 2019, i form av en egen lov - Tolkeloven. Utvalget foreslår også en opptrappingsplan for perioden 2015-2018 med mål om å øke antall kvalifiserte tolker og få på plass gode systemer for formidling, bestilling og oppfølging av tolkene. Til sammen foreslår utvalget 77 tiltak for å øke bruken av kvalifiserte tolker i alle deler av offentlig sektor.

BLD ber høringsinstansene gi tilbakemelding på tiltak som berører egen sektor, og om en vurdering av hva som bør prioriteres i det videre arbeidet med utredningen.

Sakens relevans for Finnmark fylkeskommune

Fylkeskommunene utgjør en sektor hvor hensynet til rettssikkerhet og likebehandling er av stor betydning. Spesielt gjelder dette likebehandling og rettssikkerhet overfor samisktalende og minoritetsspråklige innbyggere. En hovedmålsetting må være at tolking i offentlig sektor skal bidra til å trygge rettssikkerhet og likebehandling for alle, uavhengig av språk.

Tjenestepersoners plikt til å veilede, informere og høre sine tjenestemottakere er nedfelt i norske lover som forvaltningsloven og menneskerettighetsloven, samt i internasjonale konvensjoner som Norge har undertegnet, f.eks. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og Nordisk språkkonvensjon.

Finnmark er et fylke rikt på språk og kulturer. I tillegg til de offisielle språkene norsk og samisk snakkes også det nasjonale minoritetsspråket kvensk samt minoritetsspråkene finsk og russisk. Innvandring har også introdusert flere andre minoritetsspråk til Finnmark. Finnmark fylkeskommune har ikke kompetanse til å uttale seg om tolking til og fra nasjonale minoriteters eller andre minoriteters språk, da man per i dag har hatt begrenset erfaring med slik tolking.

Finnmark er et fylke med stor samisk befolkning. Den samiske befolkningen har rettigheter nedfelt i norsk lov og internasjonale konvensjoner som blant annet går på retten til å bruke sitt morsmål i møtet med offentlige myndigheter. Sameloven pålegger offentlige organer i samisk

språkforvaltningsområde å gi et likeverdig tjenestetilbud til den samiske befolkningen. Både statlige myndigheter og Finnmark fylkeskommune har et spesielt ansvar for å styrke og legge til rette for likeverdige tjenester overfor samiskspråklige tjenestebrukere. Per i dag finansieres tolking i samisk språk i Finnmark fylkeskommune gjennom Sametingets tospråklighetstilskudd, som reguleres i *Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om bruken av tospråklighetsmidler*.

Det er vanskelig for tolkebrukere å kontrollere kvaliteten på tolkingen. Derfor bør man i den grad det lar seg gjøre sikre at tolken man bruker har de nødvendige kvalifikasjoner. Nasjonalt tolkeregister er et innsynsregister som gir oversikt over tolkers formelle kompetanse i tolking mellom norsk og andre språk. Tolkene er oppført i registeret i fem kvalifikasjonskategorier, hvor den høyeste kategorien er statsautoriserte tolker med tolkeutdanning. Oppføring i Nasjonalt tolkeregister er i dag frivillig.

Det er ikke nok kvalifiserte tolker til å dekke samfunnets behov for tolketjenester i dag. Mange av tolkene som brukes i Norge har ikke dokumenterte tolkefaglige kvalifikasjoner. For samiske språk er det svært få kvalifiserte tolker tilgjengelig og det er en utfordring å få tak i nok samisktalende tolker.

Vurdering

Fylkesrådmannen ser at forvaltningsorganer i det samiske språkforvaltningsområdet har et spesielt ansvar for sikring av rettssikkerhet og likeverd for den samiske befolkningen, blant annet gjennom tolketjenester. Etter fylkesrådmannens syn må kommunenes og fylkeskommunenes muligheter for å tilby tolking av høy kvalitet styrkes gjennom en rekke tiltak for å sikre organisering, kvalitet og effektivitet på tolketjenestene i offentlig sektor.

Fylkesrådmannen ser behovet for et samlet regelverk om tolking i offentlig sektor i form av en tolkelov, slik det foreslås i høringsbrevet. Spesielt mener fylkesrådmannen det vil være viktig å ha tolking i samiske språk som eget tema i den foreslåtte loven, for å sikre den samiske befolkningens rettssikkerhet og likeverd. Samtidig må myndighetene sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å oppfylle en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk i gitte situasjoner, slik forslaget fra tolkeutvalget lyder.

Fylkesrådmannen mener det er viktig at tolkeoppdrag i offentlig sektor utføres av tolker med relevant og nødvendig kompetanse. Fylkesrådmannen anbefaler å tydeliggjøre et minimum av kvalifikasjonskrav til tolker som opererer i offentlig sektor. Fylkesrådmannen støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister. Kvalifikasjonskrav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister gjør registeret egnet som grunnlag for bestilling av tolker. Registeret vil bidra til å gjøre kvalifiserte tolker lettere tilgjengelige. Det bør også opprettes et effektivt system for tilbakemelding på tolkens arbeid.

Fylkesrådmannen ser at bruken av tolk i offentlig sektor vil øke framover og behovet for tolker med god kompetanse i samisk vil vokse. I høringsdokumentet vises det til at norskopplæring kan avhjelpe det generelle behovet for tolking i offentlig sektor. Fylkesrådmannen er imidlertid av den oppfatning at norskopplæring ikke er en løsning når det gjelder behovet for tolking i samiske språk. Derimot er opplæring i samiske språk sentralt for å øke tilfanget både av fagfolk som behersker samisk språk i forvaltningen samt av studenter som ønsker å kvalifisere seg som tolker i samiske språk. Fylkesrådmannen mener derfor myndighetene har et ansvar for å legge til rette for mer og bedre samiskundervisning på alle skoletrinn for å sikre framtidig rekruttering av samisktalende i arbeidslivet generelt og til tolkeyrket spesielt. Fylkesrådmannen mener også at den ordinære statsautoriseringsordningen i Norge bør inkludere statsautorisering av tolker i samiske språk.

Fylkesrådmannen har i sin uttalelse fokus på fylkeskommunal sektor og har ikke vurdert behov knyttet til tolking i andre sektorer. Fylkesrådmannen presiserer at Finnmark fylkeskommune ikke har kompetanse til eller grunnlag for å uttale seg om tolking til og fra minoritetsspråk, da man per i dag har hatt begrenset erfaring med slik tolking. Fylkesrådmannen mener likevel tolking av nasjonale minoriteters språk er viktig og at kommuner og fylkeskommuner fra nasjonale myndigheters side bør settes i stand til å tilby kvalifisert tolking i nasjonale minoritetsspråk ved behov.

Fylkesrådmannens konklusjon

1. Fylkesutvalget vedtar følgende i sin høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune om NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor*.
 - Finnmark fylkeskommune støtter forslaget om en egen Tolkelov.
 - Finnmark fylkeskommune støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister.
 - Nasjonale myndigheter bør legge til rette for mer samiskundervisning på alle skoletrinn for å øke tilfanget av alle typer fagpersoner med kompetanse i samisk språk.
 - Finnmark fylkeskommune mener statsautorisasjonsordningen bør inkludere autorisasjon for tolker i samiske språk.
 - Nasjonale myndigheter bør sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å innfri en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk som følge av Tolkeloven.

Vadsø, 20. februar 2015

Øystein Ruud
fylkesrådmann

Anne-Cathrine Larsen

Vedlegg

1: Høringsbrev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

2: NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettsikkerhet og likeverd
Også tilgjengelig på internett: <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/NOU-2014-8/id2001246/?docId=NOU201420140008>

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 201309328
Saksbehandler Nina Merete Austad

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget (FU)	24.03.2015	12/15

Høringsuttalelse til NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor

Fylkesrådmannens innstilling

Fylkesutvalget vedtar følgende i sin høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune om NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor*:

- Finnmark fylkeskommune støtter forslaget om en egen Tolkelov.
- Finnmark fylkeskommune støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister.
- Nasjonale myndigheter bør legge til rette for mer samiskundervisning på alle skoletrinn for å øke tilfanget av alle typer fagpersoner med kompetanse i samisk språk.
- Finnmark fylkeskommune mener statsautorisasjonsordningen bør inkludere autorisasjon for tolker i samiske språk.
- Nasjonale myndigheter bør sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å innfri en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk som følge av Tolkeloven.

Fylkesutvalget (FU) har behandlet saken i møte 24.03.2015 sak 12/15

Møtebehandling

Grethe Ernø Johansen fremmet på vegne av AP, SV, SP og KrF følgende tilleggsforslag:

Tillegg til siste punkt:

Dette er også spesielt viktig i forbindelse med tolking innenfor offentlige helsetjenester for å sikre riktige og kvalitative tjenester til rett tid.

Votering

Fylkesrådmannens innstilling
Forslag fra AP, SV, Sp og KrF

enstemmig vedtatt
enstemmig vedtatt

Vedtak, enstemmig:

Fylkesutvalget vedtar følgende i sin høringsuttalelse fra Finnmark fylkeskommune om NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor*:

- Finnmark fylkeskommune støtter forslaget om en egen Tolkelov.
- Finnmark fylkeskommune støtter oppføring av flere tolker i Nasjonalt tolkeregister.
- Nasjonale myndigheter bør legge til rette for mer samiskundervisning på alle skoletrinn for å øke tilfanget av alle typer fagpersoner med kompetanse i samisk språk.
- Finnmark fylkeskommune mener statsautorisasjonsordningen bør inkludere autorisasjon for tolker i samiske språk.
- Nasjonale myndigheter bør sette lokale og regionale forvaltningsorganer i stand til å innfri en eventuell plikt til å bruke kvalifisert tolk som følge av Tolkeloven. ↩

↳ Dette er også spesielt viktig i forbindelse med tolking innenfor offentlige helsetjenester for å sikre riktige og kvalitative tjenester til rett tid.